



**BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI**

# **BULETIN DE CONJUNCTURĂ**

Anul V nr.49

Ianuarie 2002

## *Cuprins*

<i>Tendințe generale</i>	- Evoluțiile principalilor indicatori în luna ianuarie 2002 .....	2
<i>Evoluția producției</i>	- Ușoară scădere a producției industriale .....	3
<i>Stocuri</i>	- Trend descendent în evoluția stocurilor .....	5
<i>Factori care limitează producția</i>	- Circuitele financiare rămân blocate .....	7
<i>Utilizarea forței de muncă</i>	- Accentuare a trendului descendent al forței de muncă angajate în industrie .....	7
<i>Prețuri</i>	- Creștere a prețurilor .....	8
<i>Investiții</i>	- Debut favorabil al activității de investiții .....	9
<i>Profitabilitate</i>	- Evoluții pozitive ale ratei profitabilității .....	10
<i>Secțiune grafică – evoluții sectoriale</i> .....		12
<i>Precizări metodologice</i> .....		16

Tendințe  
generale

### *Evoluțiile principalilor indicatori în luna ianuarie 2002*

Opiniile exprimate de conducătorii întreprinderilor participante la sondajul de conjunctură în legătură cu evoluția principalilor indicatori economici ai activității de producție în industrie și sectorul de construcții în prima lună din anul 2002 evidențiază o tendință mai puțin optimistă comparativ cu debutul anului precedent.

Estimările privind evoluția producției indică, pentru a doua lună consecutiv, încadrarea acesteia pe un trend negativ. Circa 26 la sută dintre agenții economici consideră că vor realiza o producție mai mică decât în ultima lună a anului 2001, în timp ce un procentaj de aproape 24 la sută anticipează că aceasta se va încadra pe un trend ascendent. În proporție de 50 la sută, participanții la sondaj apreciază că volumul producției se va menține la nivelul lunii anterioare. Gradul mediu de utilizare a capacităților de producție în luna ianuarie este estimat a se situa în jurul nivelului de 70 la sută.

Procentajul celor care apreciază că pe ansamblul sectorului de producție industrială vor crește stocurile de produse finite (circa 12 la sută) s-a redus la jumătate față de luna decembrie 2001, iar cel al respondenților care estimează că absorbția stocurilor de produse finite va continua se situează în jurul nivelului de 22 la sută. Conform opiniilor exprimate de 73 la sută dintre participanții la sondaj, stocurile de materii prime se situează în majoritatea ramurilor la un nivel satisfăcător, dar în continuare există sectoare unde problemele de aprovizionare afectează buna desfășurare a procesului de producție.

Principalele cauze ale limitării creșterii economice sunt considerate a fi blocajul financiar, nivelul dobânzilor bancare, reducerea cererii pentru unele produse, lipsa materiilor prime și evoluția cursului monedei naționale.

În privința evoluției numărului de personal din sectorul industrial și activitatea de construcții, predominantă pare a fi opinia că nivelul de utilizare a forței de muncă a ajuns la o relativă stabilitate (evidențiată de opiniile a circa 72 la sută dintre respondenți). Pentru prima lună din anul 2002 doar 3 la sută dintre respondenți estimează o posibilă evoluție ascendentă a forței de muncă angajate, în timp ce în opinia a mai mult de 24 la sută dintre participanții la sondaj numărul de salariați din industrie se va încadra pe un trend descendent.

Similar lunii decembrie 2001, procentajul agenților economici care anticipează o evoluție stabilă a prețurilor însumează circa 64 la sută. Expectațiile inflaționiste sunt în continuare prezente în opiniile a circa 33 la sută dintre participanții la sondaj, care apreciază că anul 2002 va debuta cu o creștere a prețurilor.

Majoritatea celor chestionați preconizează menținerea la un nivel nemodificat a volumului de investiții și a ratei profitabilității față de finele anului precedent, în timp ce un procentaj de circa 33 și, respectiv, 19 la sută dintre participanți anticipează un trend ascendent al acestor indicatori.

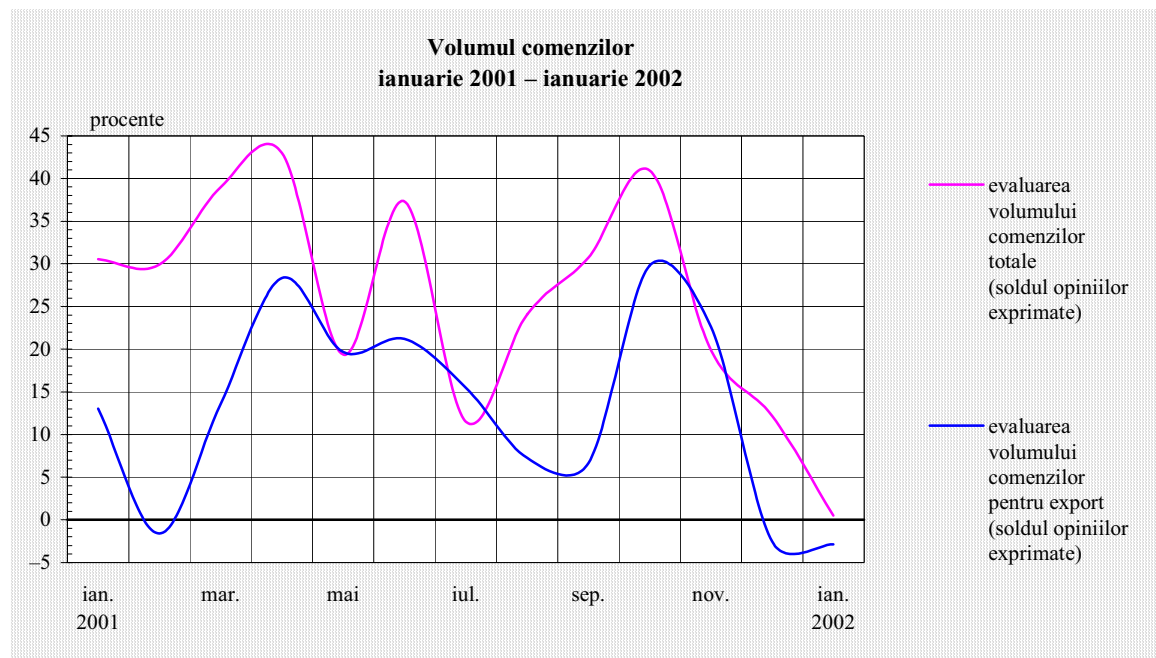
### Ușoară scădere a producției industriale

*Evoluția  
producției*

Prima lună a anului (redușă ca timp efectiv de lucru ca urmare a prelungirii, în multe cazuri, a minivacanței acordate cu ocazia sărbătorilor de iarnă chiar până la jumătatea lunii în curs) va fi marcată de stagnarea volumului total de comenzi și reducerea producției realizate. În proporție de peste 20 la sută (față de 24 la sută în luna precedentă), agenții economici a căror activitate se desfășoară în sectorul industrial și cel de construcții estimează creșterea portofoliului de comenzi, circa 58 la sută anticipează menținerea acestuia în limite normale, în timp ce opiniile nefavorabile reprezintă aproape 20 la sută.

Evoluții	Dec. 2001	Ian. 2002
Producția	↘	↘
Comenzi noi - total, din care:	↗	↗
Comenzi noi pentru export	↘	↘
Gradul de utilizare a capacităților de producție	70,0%	70,3%

Sectoarele în care mare parte a agenților economici care intră în componența eșantionului chestionat anticipează o dinamică accentuată a volumului comenzilor sunt următoarele: industria chimică, industria alimentară, industria de prelucrare a petrolului, industria extractivă, industria de prelucrare a lemnului, industria mijloacelor de transport și industria textilă.



*Influențe  
sezoniere  
marchează  
evoluția  
volumului  
comenzilor*

Reducerea portofoliului de comenzi și încetinirea ritmului activității economice sunt anticipate mai ales de către agenții economici din industria de mașini și echipamente, industria materialelor de construcții, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, activitatea de construcții, precum și de către o parte a celor care activează în industria de prelucrare a petrolului, industria de

prelucrare a lemnului și industria mijloacelor de transport (unde predomină totuși opiniile favorabile unei evoluții ascendente a volumului de comenzi).

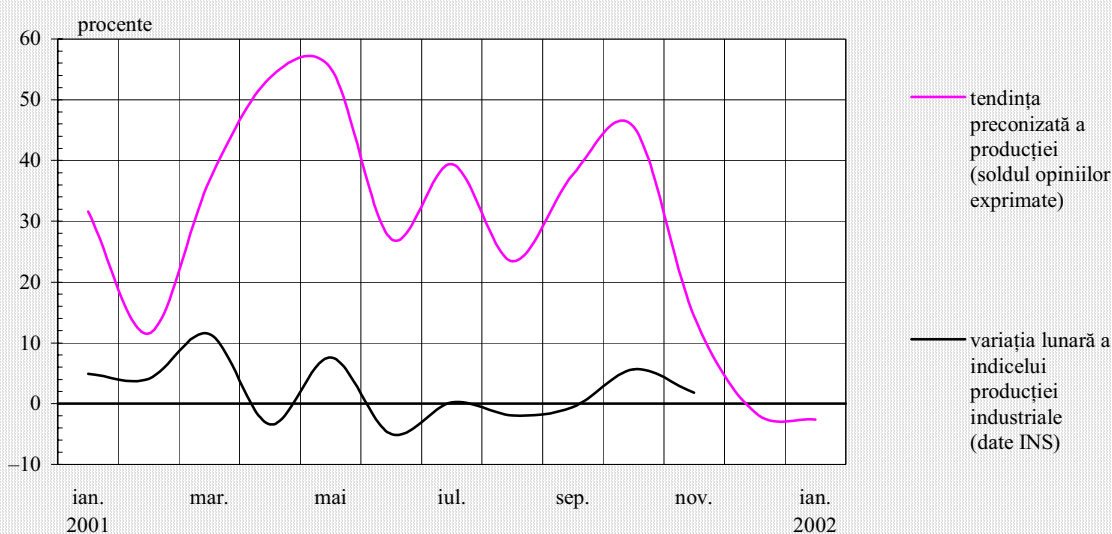
În privința evoluției comenzilor pentru export, pentru a doua lună consecutiv estimările indică un trend negativ. Procentajul răspunsurilor care indică reducerea cererii pentru export îl depășește pe cel al opiniilor favorabile cu aproape 3 puncte procentuale.

Restrângerea portofoliului de comenzi pentru export este semnalată de circa 12 la sută dintre respondenți. Astfel de aprecieri au fost făcute îndeosebi de către agenții economici din industria materialelor de construcții, poligrafie, industria mijloacelor de transport, industria metalurgică, dar și de o parte a celor din industria chimică și industria de mașini și echipamente.

Sectoarele în care mare parte dintre cei chestionați apreciază că se va înregistra o creștere accentuată a comenzilor pentru export sunt reprezentate de un procentaj de numai 9 la sută (față de aproximativ 18 la sută în luna decembrie 2001) dintre agenții economici participanți la sondajul de conjunctură. Aceștia sunt localizați în industria alimentară, industria textilă, industria de prelucrare a lemnului, industria chimică și industria de mașini și echipamente.

Ca și în ultima lună a anului precedent, influențele sezoniere vor fi puternic resimțite în evoluția producției, perspectivele imediate fiind mai puțin optimiste. Opiniile favorabile unei evoluții ascendente a producției sunt devansate de către cele nefavorabile, plasând indicatorul pe un trend negativ. Circa 26 la sută dintre participanții la sondaj (cu 4 puncte procentuale mai puțin decât în luna precedentă) estimează o evoluție descendentă a producției, în timp ce mai mult de 50 la sută anticipează menținerea producției la nivelul lunii anterioare în sectoarele pe care le reprezintă. Creșteri ale producției sunt așteptate de către aproape 24 la sută dintre respondenți.

Producția industrială  
ianuarie 2001 – ianuarie 2002



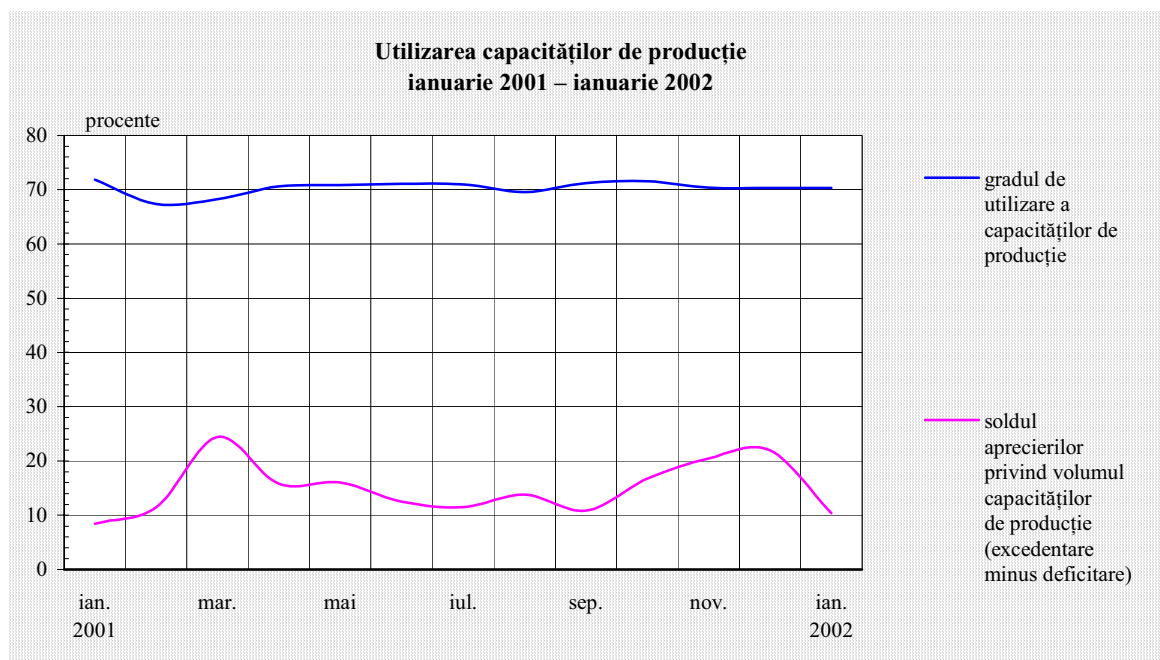
*Trend ușor negativ al producției industriale*

Tendințe nefavorabile în evoluția producției sunt anticipate de agenții economici din industria materialelor de construcții, industria textilă, industria de prelucrare a petrolului, industria de

mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, industria mijloacelor de transport și din activitatea de construcții.

Rezultate peste media pe industrie sunt așteptate de majoritatea agenților economici care activează în industria extractivă, industria alimentară, chimie și fibre sintetice și artificiale, industria de prelucrare a lemnului, industria mijloacelor de transport, sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă.

În luna ianuarie, capacitățile de producție vor fi utilizate în proporție de circa 70 la sută, pentru majoritatea agenților economici gradul de utilizare a acestora situându-se în apropierea mediei pe industrie (cu excepția industriei mijloacelor de transport, industriei de mașini și echipamente și sectorului de construcții, unde gradul de utilizare a capacităților de producție se situează în jurul nivelului de 60 la sută).



*Gradul de corelare a potențialului tehnologic cu programul de producție scade ușor*

Potențialul tehnologic aflat în exploatare este bine corelat cu programul de producție în opinia a circa 82 la sută dintre participanții la sondaj. Operatorii economici semnalează totuși existența unor capacități de producție excedentare în industria materialelor de construcții, industria alimentară, industria chimică, industria mijloacelor de transport, industria de mașini și echipamente, poligrafie și activitatea de construcții.

### ***Trend descendent în evoluția stocurilor***

Spre deosebire de sfârșitul anului 2001, când produsele finite rămase în stoc la producători înregistrau o tendință ascendentă, debutul anului 2002 este mai optimist din acest punct de vedere, dată fiind reparația fenomenului de absorbție a stocurilor. Această evoluție este evidențiată de procentajul în scădere al participanților la sondaj (circa 12 la sută față de peste 23 la sută în luna

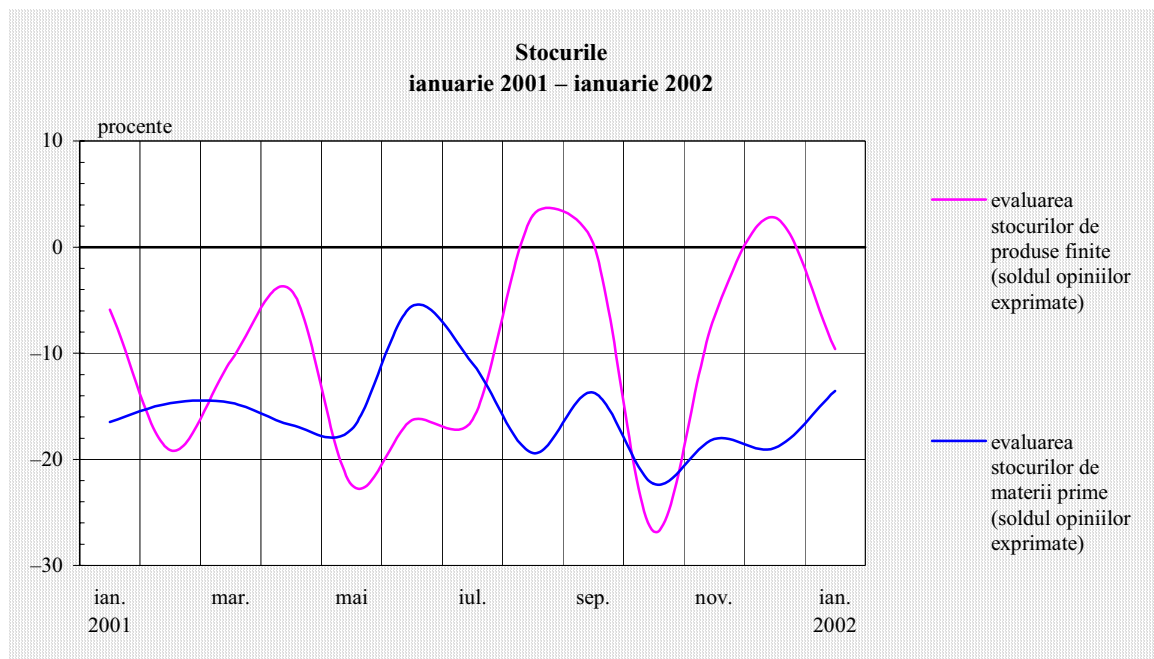
**Stocuri**

precedentă), care apreciază că nu vor reuși să identifice piețe de desfacere pentru produsele realizate. În condițiile reducerii cererii interne și a exportului, pentru unele categorii de produse creșterea preconizată a producției va conduce la majorarea stocurilor în industria de prelucrare a petrolului, industria materialelor de construcții, industria mijloacelor de transport și industria de mașini și echipamente.

Evoluții	Dec. 2001	Ian. 2002
Stocurile de produse finite	↗	↘
Stocurile de materii prime	↘	↘

Aproape 22 la sută dintre agenții economici apreciază că există cerere pentru produsele pe care le realizează și că stocurile de produse finite vor avea o evoluție descendentă. Absorbția stocurilor de producție va fi un fenomen prezent în industria alimentară, industria textilă, industria de prelucrare a lemnului, industria de mașini și echipamente, industria de prelucrare a petrolului și activitatea de construcții.

Stocurile  
ianuarie 2001 – ianuarie 2002



Procentajul celor care apreciază că au suficiente materii prime se menține la nivelul de 73 la sută, similar celui din ultima lună a anului precedent.

Există în continuare și ramuri unde lipsa materiilor prime este percepută ca fiind unul dintre factorii care afectează buna desfășurare a procesului de producție. Din această categorie fac parte industria alimentară, industria textilă, industria de prelucrare a lemnului, metalurgie și sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă (în total 20 la sută dintre participanții la sondaj).

### ***Circuitele financiare rămân blocate***

*Factori  
care  
limitează  
producția*

Factorii responsabili de apariția disfuncționalităților care grevează buna desfășurare a procesului de producție sunt cei semnați pe parcursul ultimilor ani, singurele modificări survenite fiind cele ale poziției ocupate. Excepție face numai blocajul financiar care, cu toate că și-a mai redus din sfera de cuprindere, a fost și rămâne în continuare "lider". Problemele generate de lipsa lichidităților sunt declarate ca principale surse ale limitării creșterii producției de către 43 la sută dintre cei chestionați (comparativ cu aproape 57 la sută în luna ianuarie 2001). Imposibilitatea asigurării continuității fluxurilor financiare este reclamată în majoritatea ramurilor industriale de către cea mai mare parte a operatorilor economici. În industria extractivă, industria alimentară, sectorul de prelucrare a petrolului și industria mijloacelor de transport efectele negative ale blocajului financiar sunt nominalizate de către participanții la sondaj în proporții cuprinse între 5 și 25 la sută.

În opinia a circa 39 la sută dintre respondenți (față de 29 la sută în decembrie 2001), procesul de producție este îngreunat de șansele reduse ale întreprinderilor de a accede la credite, ca urmare a nivelului ridicat al dobânzilor active practicate de bănci în relație cu clienții nebankari. Aprecieri în acest sens au fost făcute îndeosebi de agenții economici din industria alimentară, industria chimică, industria de prelucrare a petrolului, industria de mașini și echipamente, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, metalurgie și din activitatea de construcții.

Circa 38 la sută dintre participanții la sondaj apreciază cererea pentru produsele pe care le realizează ca fiind insuficientă și o consideră unul dintre factorii perturbatori ai procesului de producție. Astfel de aprecieri au fost făcute de agenții economici care activează în industria alimentară, industria ușoară, industria de prelucrare a petrolului, industria materialelor de construcții, industria de mașini și echipamente și industria mijloacelor de transport.

Un alt factor nominalizat pentru influența negativă asupra activității de producție industrială este lipsa materiilor prime. Acest fenomen afectează mai ales sectorul de prelucrare a petrolului, metalurgia, industria textilă, industria de prelucrare a lemnului și industria de mașini și echipamente.

Deprecierea monedei naționale generează dificultăți în desfășurarea activității productive, conform opiniei exprimate de circa 19 la sută dintre participanții la sondaj. Cu excepția industriei extractive, industriei de prelucrare a petrolului, metalurgiei și sectorului de producție, transport și distribuție a energiei electrice și termice, gaze și apă caldă unde influența nefavorabilă a creșterii cursului de schimb leu/dolar pare a fi mai puțin resimțită, deprecierea leului este nominalizată pentru influențele negative asupra procesului de producție în toate sectoarele de activitate, în proporții cuprinse între 25 și 80 la sută, în funcție de dependența acestora de importurile pentru producție.

### ***Accentuare a trendului descendent al forței de muncă angajate în industrie***

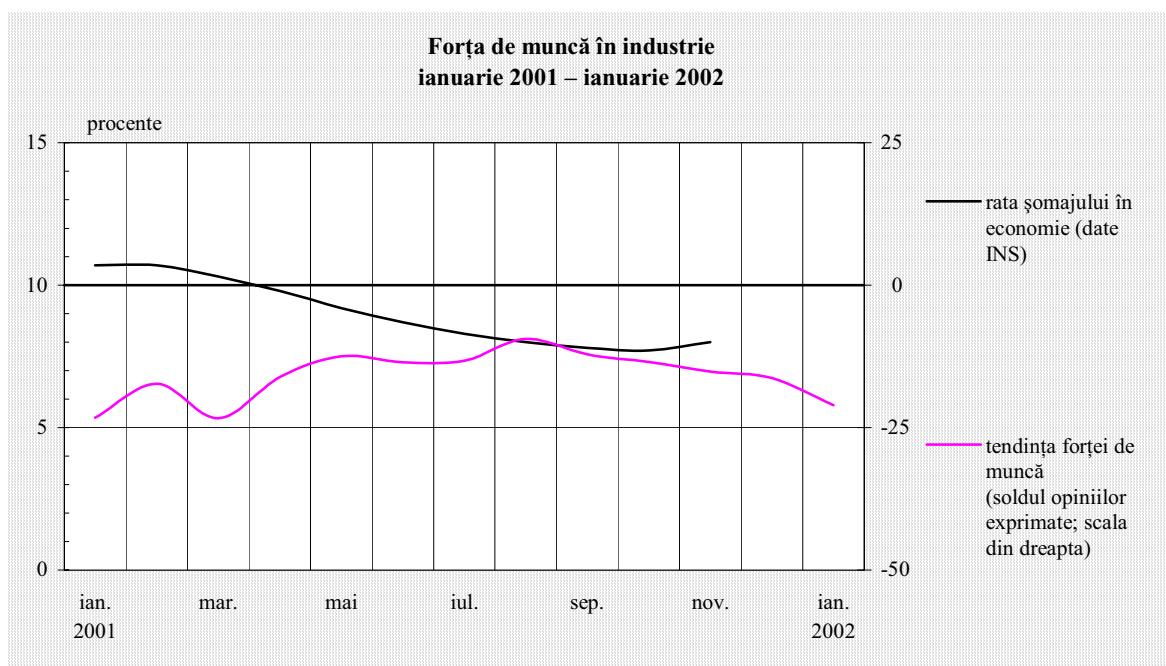
*Utilizarea  
forței de  
muncă*

Pentru luna ianuarie, estimările privind evoluția numărului de personal angajat în sectorul de producție industrială și activitatea de construcții indică o ușoară accentuare a decalajului dintre cerere și ofertă și menținerea acestuia pe trendul descendent care i-a caracterizat evoluția pe parcursul întregului an precedent.

Circa 24 la sută dintre respondenți (cu 4 puncte procentuale mai mult decât în ultima lună a anului precedent) au apreciat că în sectoarele de activitate pe care le reprezintă vor avea loc disponibilizări de personal. Cele mai afectate de reducerile de personal sunt industria materialelor de construcții, industria de mașini și echipamente, industria de prelucrare a lemnului, prelucrarea petrolului și activitatea de construcții, ramuri care se regăsesc și printre cele unde se anticipează diminuarea portofoliului de comenzi sau utilizarea sub potențial a capacităților de producție din dotare.

Într-o mare parte din sectoarele industriale pare însă să se mențină echilibrul în ceea ce privește forța de muncă utilizată, 72 la sută dintre participanții la sondaj exprimându-se în sensul unei relative stabilități a nivelului de utilizare a forței de muncă.

*Trend  
descendent  
al forței de  
muncă  
angajate în  
industrie*



Procentajul participanților la sondaj care anticipează un trend ascendent al forței de muncă însumează numai 3 la sută.

## Prețuri

### Creștere a prețurilor

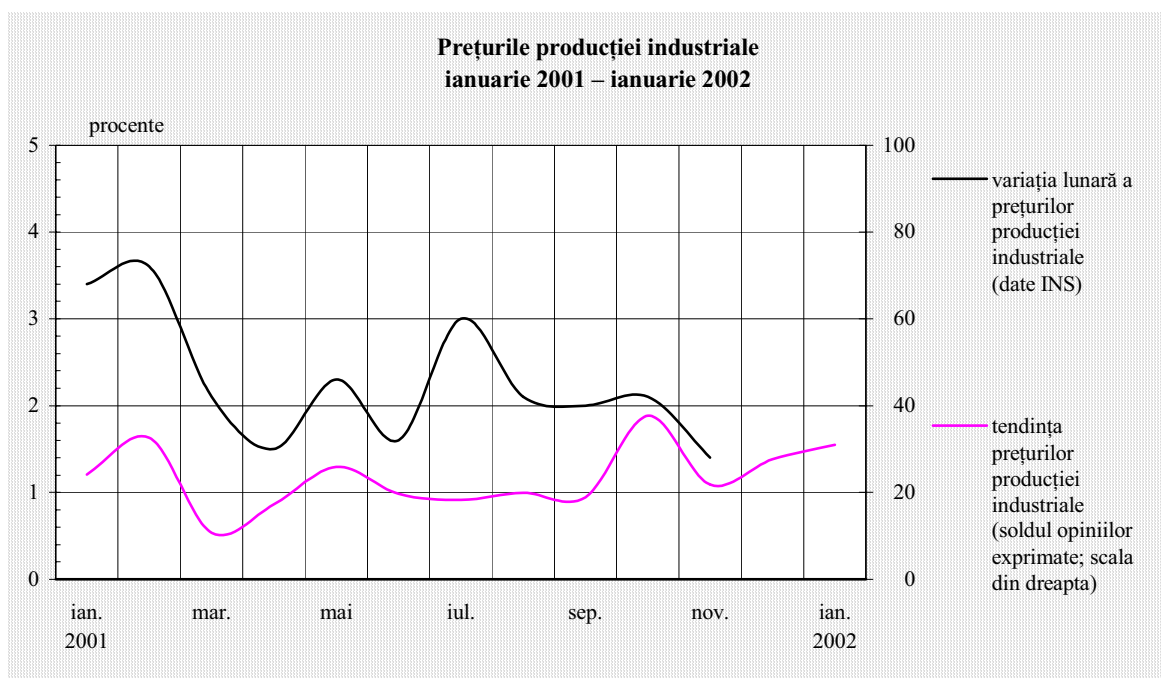
Expectațiile inflaționiste au fost permanent prezente în aprecierile operatorilor economici pe parcursul anului precedent, iar anul 2002 debutează sub aceleași auspicii. Pentru luna ianuarie se anticipează o evoluție destul de lentă, circa 64 la sută dintre participanți apreciind că nu vor avea loc modificări esențiale ale prețurilor practicate.

Intențiile de majorare a prețurilor energiei electrice, gazelor, energiei termice și a accizelor la combustibili vor determina o evoluție ascendentă a prețurilor producției industriale în opinia a 33 la sută dintre agenții economici incluși în eșantionul chestionat.

Ramuri cum sunt industria extractivă, industria de prelucrare a petrolului, industria mijloacelor de transport, sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă



caldă, precum și activitatea de construcții constituie sectoarele unde aprecierile privind viitoarele scumpiri depășesc media.



*Creștere ușoară a prețurilor de producție*

Reduceri ale prețurilor practicate sunt anticipate de numai 2 la sută dintre producători, cu precădere cei din industria alimentară, chimie, industria de mașini și echipamente și ca urmare a sezonului rece caracterizat de scăderea cererii și impropriu desfășurării activității, și de către o parte a celor din activitatea de construcții.

### ***Debut favorabil al activității de investiții***

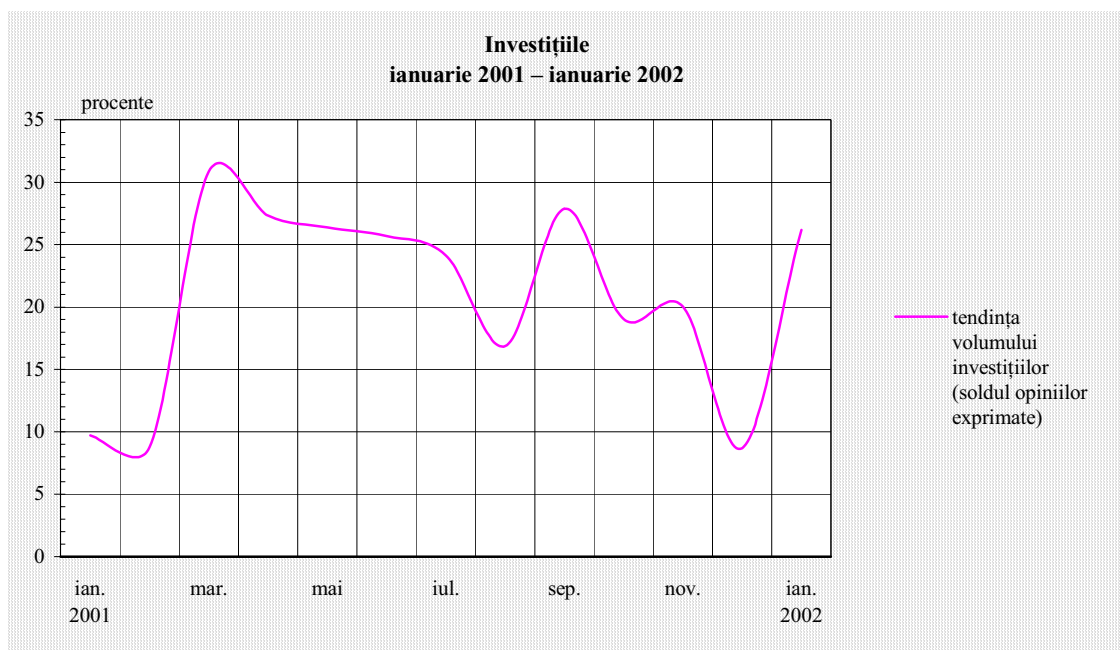
**Investiții**

După încetinirea de ritm care a caracterizat sfârșitul anului 2001, luna ianuarie pare a marca un debut optimist al activității de investiții. Spre deosebire de luna decembrie 2001, dar și de perioada corespunzătoare a anului precedent, diferența dintre opiniile favorabile și cele nefavorabile s-a majorat considerabil (26 la sută, comparativ cu 9 și respectiv 10 la sută), sugerând perspectiva unui reviriment al acestei activități.

În medie pe ansamblul sectorului de producție industrială, aprecierile asupra evoluției mediului investițional evidențiază un procent de aproape 33 la sută (cu 5 puncte procentuale mai mult decât în luna precedentă) al celor care anticipează că există resurse pentru dezvoltarea activității de investiții. Cei care au imprimat această tendință sunt în general agenții economici din ramurile care asigură atât o acoperire corespunzătoare cu comenzi a programului de producție, cât și o bună încărcare a capacităților de producție din dotare: industria materialelor de construcții, industria de prelucrare a lemnului, industria de mijloace de transport, industria de prelucrare a petrolului, chimie și fibre sintetice și o parte a celor din metalurgie.

Estimări mai puțin optimiste se regăsesc în opiniile exprimate de circa 6 la sută dintre participanții la sondaj (față de 20 la sută în luna decembrie 2001). Agenții economici din industria alimentară, mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, industria de mașini și echipamente, metalurgie și activitatea de construcții apreciază că procesul investițional va avea o evoluție descendentă comparativ cu perioada anterioară.

*Revirement  
al activității  
de investiții*



Circa 57 la sută dintre respondenți apreciază că mediul investițional românesc nu va suferi modificări în perioada imediat următoare.

### Profitabilitate

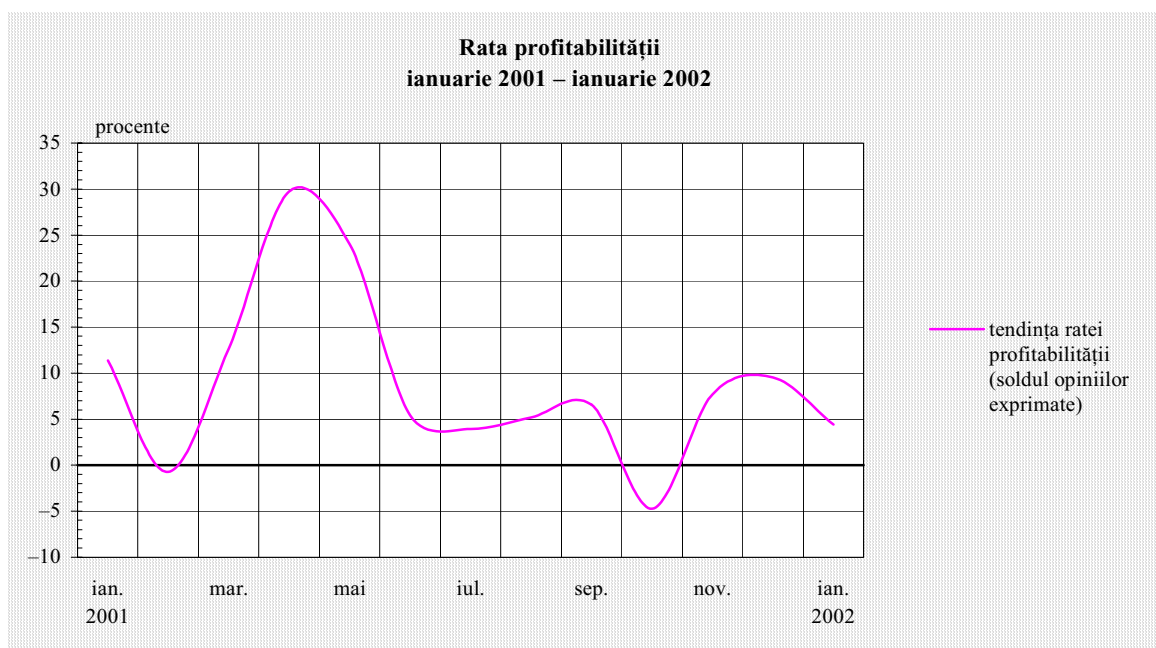
#### *Evoluții pozitive ale ratei profitabilității*

Aprecierile agenților economici participanți la sondaj privind evoluția profitabilității continuă să fie optimiste, prefigurându-se continuarea trendului pozitiv înregistrat în ultimele două luni ale anului 2001.

Un procent de 19 la sută dintre respondenți, proveniți în principal din industria alimentară, industria de mașini și echipamente, industria ușoară, industria materialelor de construcții, industria de prelucrare a lemnului și producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă anticipează o îmbunătățire a performanțelor, astfel încât activitatea lor să devină mai rentabilă.

O rată mai redusă a profitabilității este estimată de circa 15 la sută dintre participanții la sondaj (comparativ cu 11 la sută în luna precedentă). Cei mai mulți respondenți care se înscriu în această categorie provin din industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou (83 la sută), industria poligrafică (77 la sută), activitatea de construcții (38 la sută), industria materialelor de construcții

(35 la sută), industria alimentară (22 la sută), precum și din industria de prelucrare a lemnului (18 la sută).



*Trend pozitiv  
în evoluția  
ratei  
profitabilității*

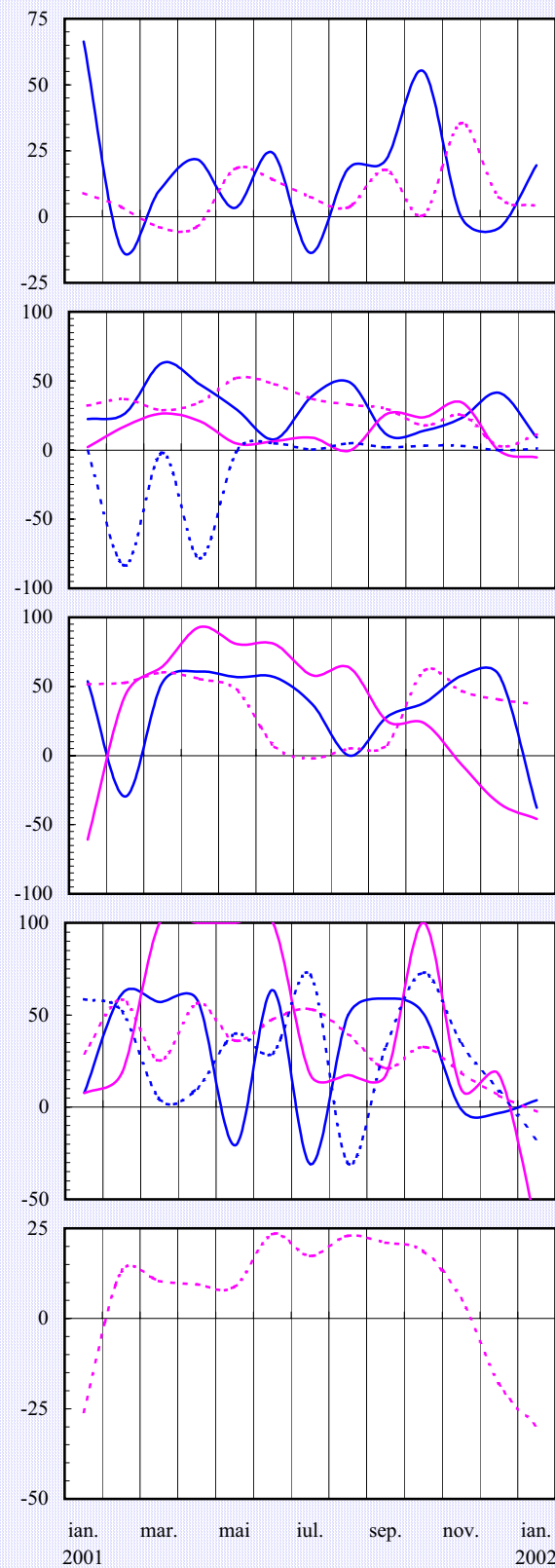
În opinia a circa 62 la sută dintre cei chestionați, finalizarea lucrărilor de modernizare și de re tehnologizare aflate în curs, precum și preocuparea pentru reducerea costurilor de producție vor conduce la menținerea nivelului actual de rentabilitate.

**Evaluarea volumului comenzilor totale**

**Evaluarea volumului comenzilor pentru export**

(soldul opiniilor exprimate - %)

(soldul opiniilor exprimate - %)



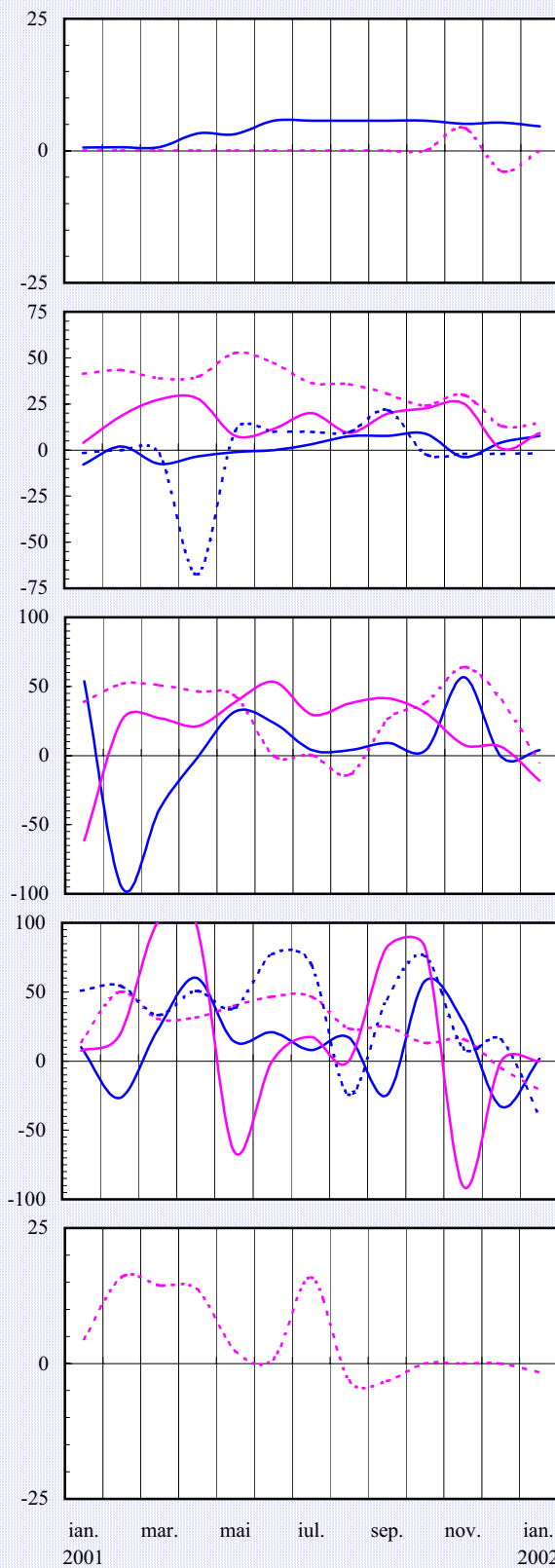
— A  
 - - - M

— B  
 - - - C  
 — D  
 - - - E

— F  
 - - - G  
 — H

— I  
 - - - J  
 — K  
 - - - L

- - - N

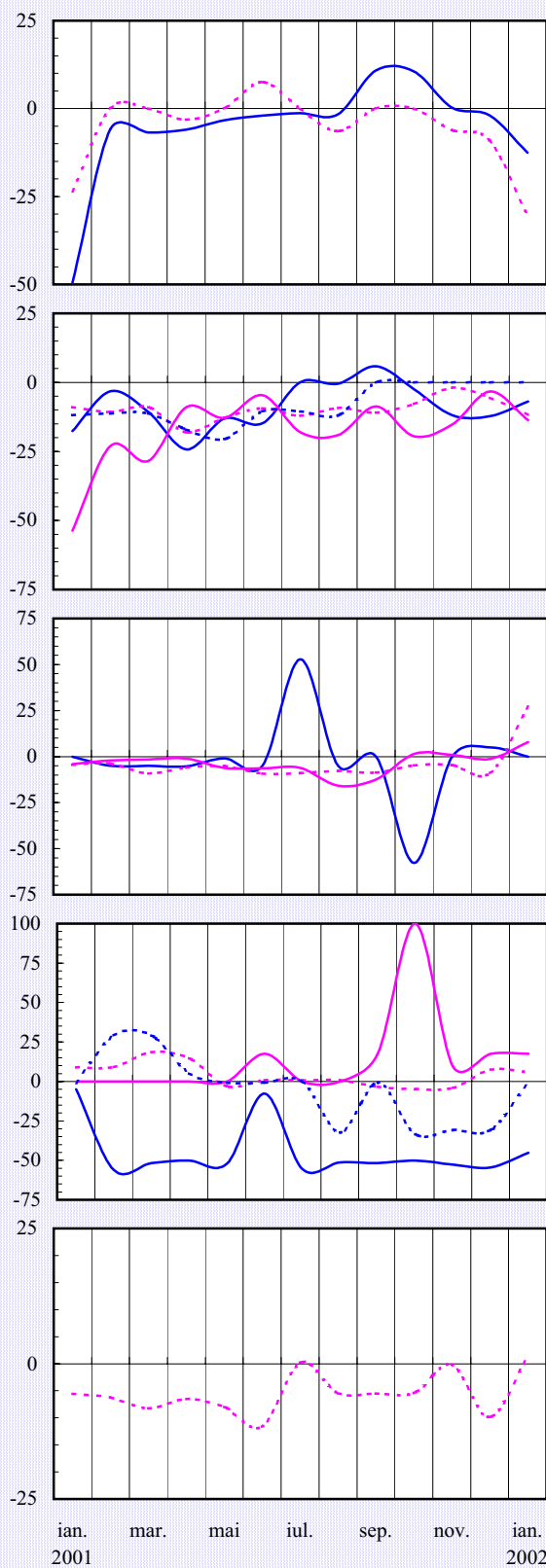


**Notă:** Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

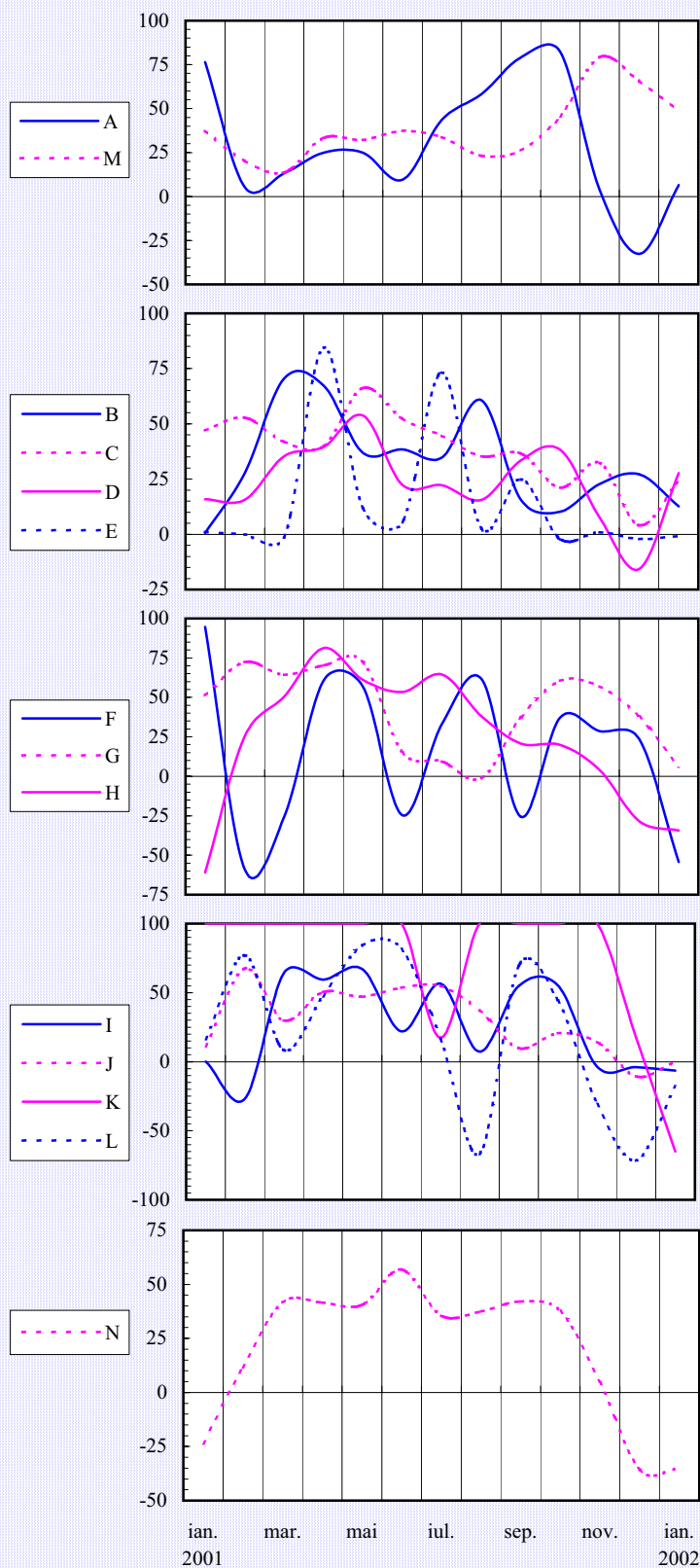
**Evaluarea stocurilor de materii prime**

**Tendința preconizată a producției**

(soldul opiniilor exprimate - %)



(soldul opiniilor exprimate - %)

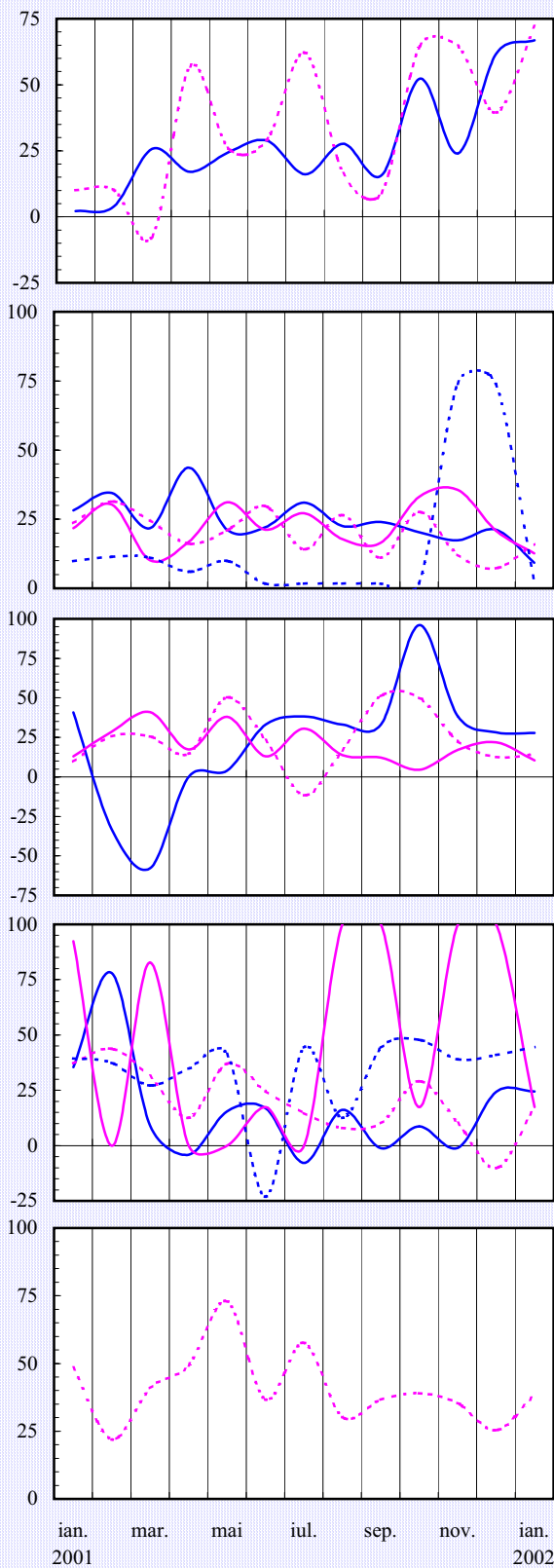


**Notă:** Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

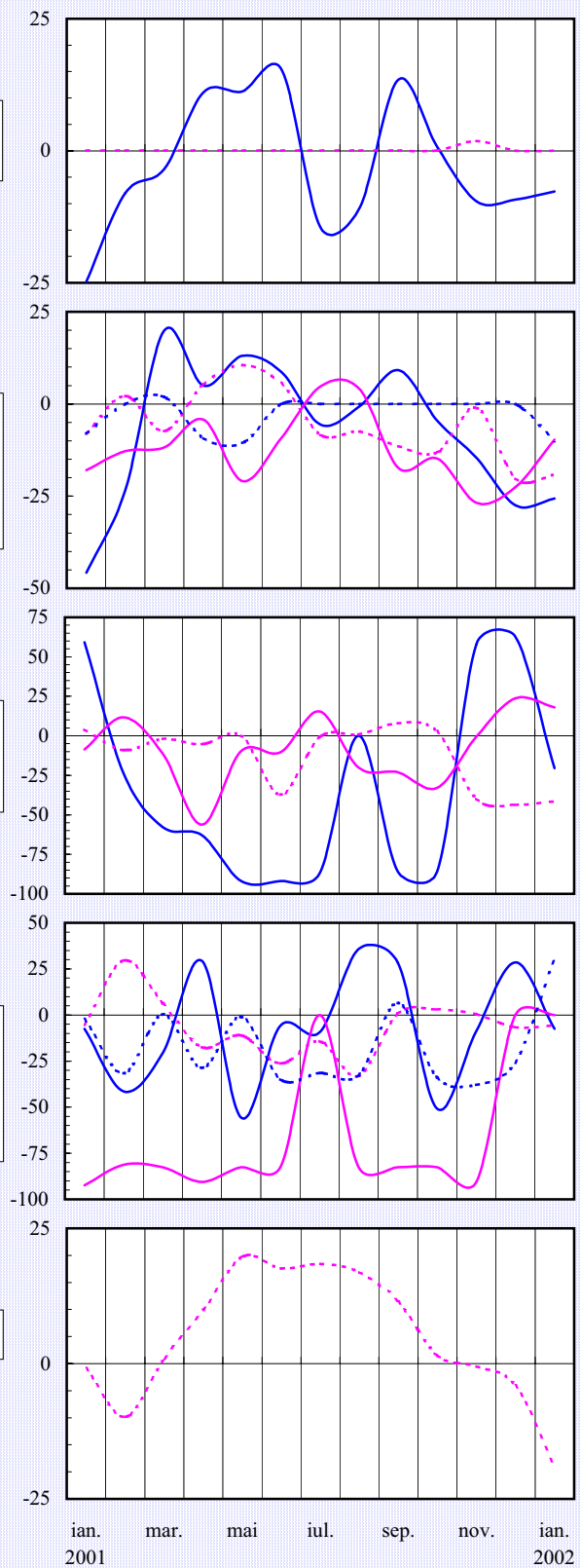
**Tendința prețurilor de desfacere**

**Evaluarea stocurilor de produse finite**

(soldul opiniilor exprimate - %)



(soldul opiniilor exprimate - %)

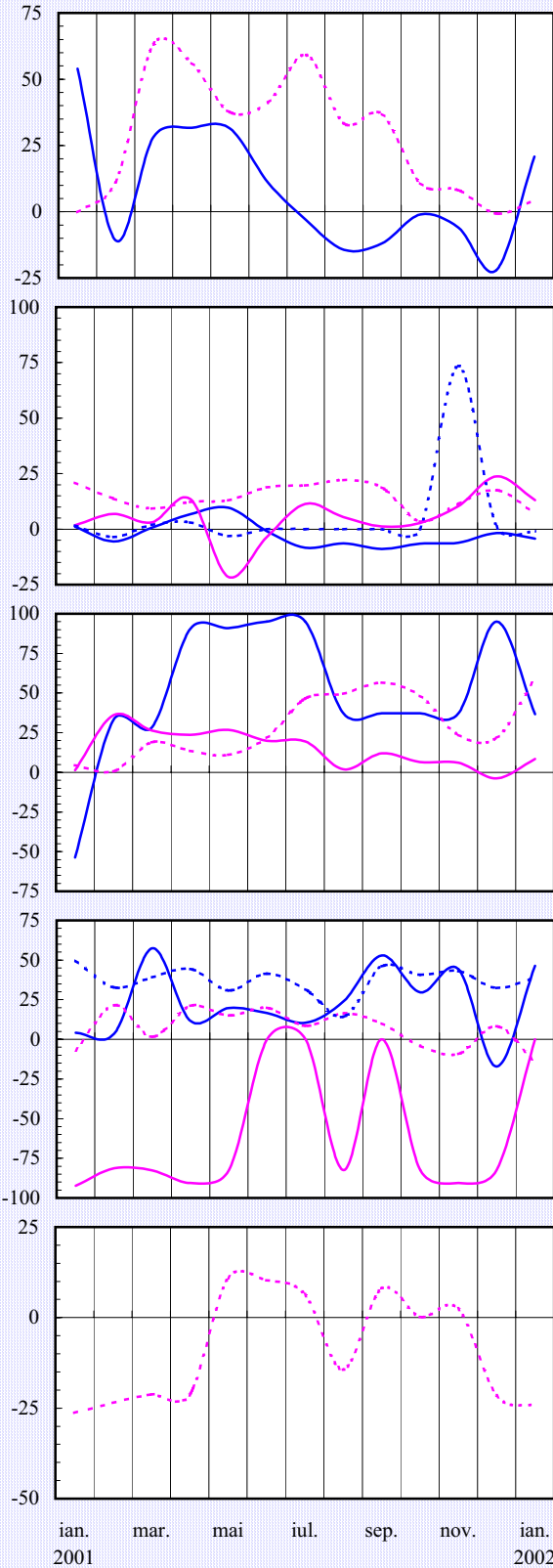


**Notă:** Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

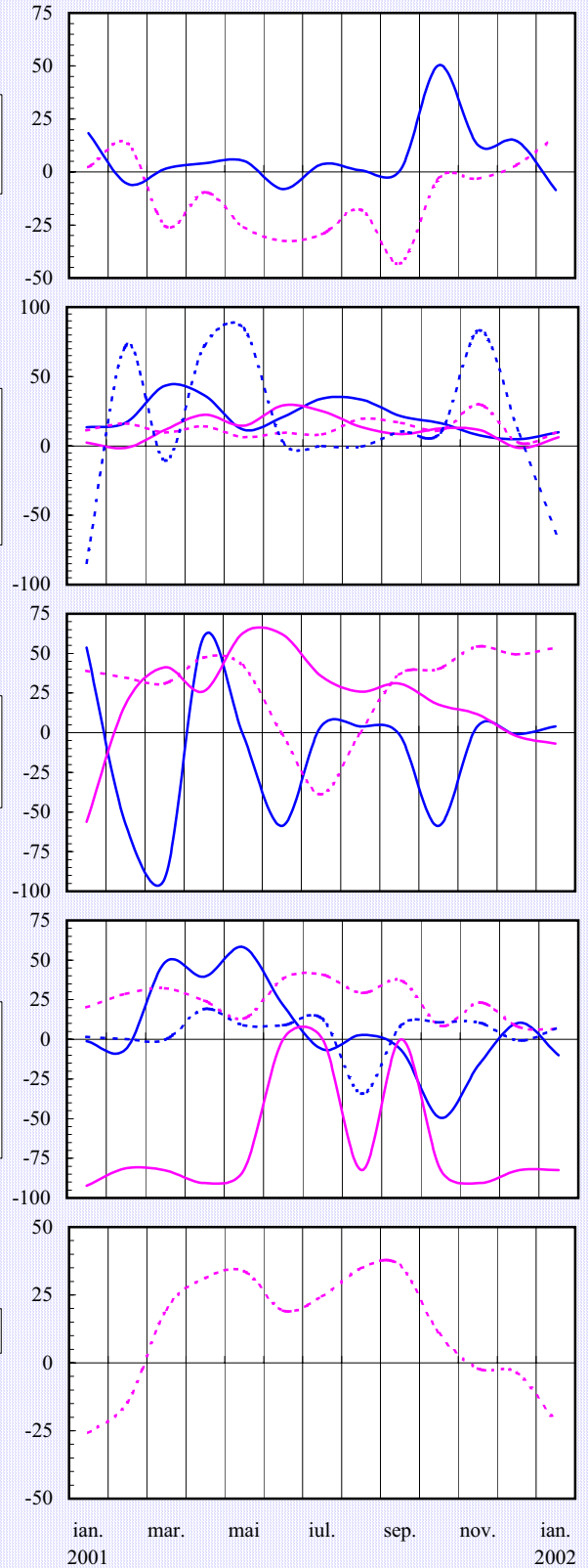
**Evaluarea investițiilor**

**Evaluarea ratei profitabilității**

(soldul opiniilor exprimate - %)



(soldul opiniilor exprimate - %)



**Notă:** Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

*Precizări metodologice*

Sondajul de conjunctură se desfășoară cu sprijinul sucursalelor Băncii Naționale a României și cuprinde un eșantion național de peste 380 unități industriale și de construcții, selectate astfel încât să fie reprezentative pentru economia județelor și, de preferință, să fie diferite ca dimensiuni și profil.

Întreprinderile cuprinse în eșantion fac parte din următoarele ramuri:

**A** - extracția și prepararea cărbunelui; extracția petrolului și gazelor naturale; extracția și prepararea minereurilor metalifere; alte activități extractive;

**B** - alimentară și băuturi; produse din tutun;

**C** - textilă și produse textile; confecții din textile, blănuri și piele; pielărie și încălțăminte;

**D** - prelucrarea lemnului; celuloză, hârtie și carton; mobilier;

**E** - edituri, poligrafie și reproducerea înregistrărilor pe suport;

**F** - prelucrarea petrolului, cocsificarea cărbunelui și tratarea combustibililor nucleari;

**G** - chimie și fibre sintetice și artificiale; prelucrarea cauciucului și a maselor plastice;

**H** - materiale de construcții; industria sticlei, porțelanului și faianței;

**I** - metalurgie; construcții metalice și produse din metal;

**J** - mașini și echipamente; echipamente și aparate electrice;

**K** - mijloace ale tehnicii de calcul și de birou; echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații; aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie;

**L** - mijloace de transport;

**M** - producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă;

**N** - construcții.

Sondajul efectuat asigură respectarea principiului statistic al confidențialității datelor individuale.

Pentru completarea răspunsurilor la întrebările chestionarului, se cere aprecierea calitativă a tendinței indicatorilor economici, prin marcarea uneia dintre variantele: ascendent, descendent, suficient, insuficient, normal, nemodificat, etc.

Prin prelucrarea datelor, se obține procentajul opiniilor exprimate pentru fiecare dintre variantele de răspuns, iar apoi se calculează soldul acestora, prin diferența dintre totalul opiniilor ce se exprimă pentru "ascendent" ("mai mult decât suficient") și totalul opiniilor care se exprimă pentru "descendent" ("insuficient"). Procentajul răspunsurilor care indică stabilitate sau normalitate în evoluția indicatorilor nu este luat în calculul acestui sold.

Pentru a asigura omogenitatea datelor, eșantionul de întreprinderi se menține pe timp de minimum 12 luni calendaristice.

Pentru agregarea datelor la nivel național se folosesc trei criterii de ponderare, și anume: cifra de afaceri, numărul de personal la data de 31 decembrie a anului anterior și numărul de personal în luna anterioară efectuării sondajului.

**N o t ă**

*Redactarea buletinului a fost finalizată în data de 16 ianuarie 2002.*

*Agregarea și prelucrarea informațiilor furnizate de sucursalele Băncii Naționale a României, redactarea și tehnoredactarea buletinului au fost realizate de*

*Direcția Studii și Publicații, tel. 01/312.43.75, fax 01/314.97.52.*

*Reproducerea publicației este interzisă, iar utilizarea datelor în diferite lucrări este permisă numai cu indicarea sursei.*

*internet: <http://www.bnro.ro>*

ISSN 1453 – 8989